

### חולין מח

## עניין: עלייה לרגל לאחר החורבן למקום קיבוץ חכמים

### מהר"ץ חיות גיטין ד:

שם בזמן שאין בהמ"ק קיים מא"ל כיון דאיכא בתי דינין דקביעי משכח שכיחי. נ"ב עיין (חולין מח ע"ב) מעשה ועלו עליה בני עסיא שלש רגלים ליבנה לרגל שלישי המירוה להם הרי דאף לאחר חורבן עלו לרגל במקומות שקצוים דיינים לשאלו מהם הוראות. ועי' חולין (עו ע"א). ע"ז נו ע"ב יצמות קכז ע"א) ותמלא ג"כ שגס אחר החורבן היו משהין העם כל ספיקומיהם לשאלו מאת החכמים צרגל בשעת קיצון החכמים יחד: (מהר"ץ חיות)

### נדרים כג.

והתניא מעשה באדם אחד שהדיר את אשתו מלעלות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובא לפני רבי יוסי אמר לו ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועולה לרגל כלום הדרתה אמר לו לא והתירו רבי יוסי: מתני' יר"א

### רא"ש נדרים כג.

ועלתה לרגל. שהיו מתקבלים לשמוע הדרכה ואף הנשים היו נוהגות מנהל לצד שמה ולראות בכזוה של תורה!:

### רש"י יבמות קכב.

תלתא ריגלי. שהיו תלמידי חכמים נקבלים לשמוע דרשה הלכות פסח פסח והיתה שאלת מהם וצחצוח הגאונים מלמתי כל הנך ריגלי

### ירושלמי מגילה פ"ד ה"ח

מותר. רב חונא הוה מעבר זלדקן. והא תני אם היה דש בעירו מותר. אמר ר' מנא רגליה הוי סגין שלא יהו אומרים ראינו קטן נושא את כפיו: אמר ר' יוסה זאת

### יד רא"ש ספר א' אגרת יד

בס' כלילת יופי במבוא ל"ח תפארת חברת ד' ארצות וז"ל בהתחלת המאה הרביעית מאלף הששי התחילו ג"כ בתי הועד בארץ פולין מאספות ריוני ומנהיגי ראשי המדינות בצירוף הרבנים הגאונים אב"ד ור"מ ומר"ץ של כל הארצות מכל הממלכה והם מדינות פולין קטן, פולין גדול, רוסיא, ליטא, וואהלין, אשר כולם נקבצו ובאו יחדיו מדי שנה בשנה במקום קביעות שלהם לפקח בעסקי המדינות מדי שנה בשנה כי כן יסד להם המלך וכו' ומדי היותם בבית הועד השתמשו גם כן בכל העת ההוא, לעשות סדרים ותקנות וסיגים במה שנוגע להחזקת הדת, לתקן תקנות טובות ולחוק ברכים כושלות. והיו עיניהם פקוחות, להשגיח גם כן על החזקת הישיבות ועל מיגור ראשי הישיבות בכל עיר ועיר ועל הדפסת ספרים חדשים גם ישנים ולא נעשה דבר גדול בכל הארץ מבלעדי רשותם והסכמתם, וגם כל הספקות וכל השרי' הנוגעים להלכה ולמעשה בענינים שונים וכל דברי ריבות אשר בשעריהם הכל הובא לפני כס משפטם עיי"ש. וכבר האריך בזה יד"ג ש"ב הגאב"ד קוטב הר' יעקב שור שיחיה בראש ספר תקון עולם ובספר דעת לנבונים לגיטי הרב ר' משה יעקב נ"י שווערדשאדף מק"ק קאלאמעא. ועיין בש"ס (חולין דף מ"ח ע"א) זה היה מעשה ועלו עליה בני עסיא שלש רגלים ליבנה לרגל שלישי התירוה להם ובש"ס (חולין דף ע"ז ע"א) אתא לקמיה דאב"י שהייה תלתא ריגלי וברש"י שם לישאלו הלכה לחכמים הנאספים לרגל עיי"ש (ובש"ס יבמות דף קכ"א ע"ב) א"ל רבי יוחנן לא כך היה מעשה באושעיא ברבי, שהתירם עם שמנים וחמשה זקנים עיי"ש וכדומה הרבה בש"ס כמו בפ"ק דשבת מ"ד ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גוריון כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב"ש על ב"ה וכו' ותשועה ברוב יועץ כתיב. שונאים רבים יאמרו עלינו, כי האחדות היא מנת חלקנו בכל

### עלי תמר על ירושלמי מגילה

שמשמע בירושלמי שם. ואני מעתיק בזה ממאמרו של הרב ש. אסף ב"דיעות החברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה" שנה ז' חוברת א' שם הוא מביא דברי בן מצליח שכתב וז"ל: ואחרי עזבם למקום [הכוונה לירושלים] נשאר יותר מחמש מאות שנה לגלים מעון תנים ולא היה אחד מישראל יכול לבוא והיו היהודים אשר במזרח באים אל מדינת מעזיה [טבריה] להתפלל שם ואשר במערב היו באים אל מדינת עזה ואשר בארץ הנגב היו באים אל מדינת [...] וכוודאי הרגל היה הזמן המתאים כי אף שעלו לרגל לירושלים כמ"ש במדרש איכה היה זה רק מעט מזער. ובתקופת התלמוד נראה שהתאספו גם בצפורי שהיתה אחד ממרכזי התורה החשובים וגם אהנו קורים העליה לירושלים "עליה לרגל" אף שבעו"ה אנו מגיעים רק עד חוץ לחומת הר הבית ואף השתא שנת תש"י שהעיר העתיקה הוא כחבל ערב אנו קוראים העליה לירושלים עלית הרגל.

ובביהכ"ס רבי יוחנן בן זכאי של קהלות הספרדים בעיר העתיקה בירושלים יש על ידו ביהכ"ס אחד הנקרא "בית הכנסת של עולי רגלים" כי שמא יאספו כל העולי רגלים אשר יבואו ליראות בחגים לשפוך שיח ע"י הכותל המערבי והמה מחוייבים עפ"י הדין לקדש יו"ט שני כמו בארצות פזוריהם, ויתפללו תפלת יו"ט גם כיום השני, לכן יש להם מקום מיוחד לברם. ומיוחד ביהכ"ס זה בעדם להתפלל שמה, עכ"ל חוברת שיבת ציון מכתב ב'. ועיין עוד בכפת תמרים סוכה